

ШҚО-да жем-шөп базасын нығайту мәселесі

Шығыс Қазақстанның мал шаруашылығын дамытудың шешуші факторы жем-шөп базасын нығайту болып табылады. Бұл мәселелерді шешуде жемшөп өндірісін одан әрі қарқындату талаптарына жауап беретін көпжылдық шөптердің жаңа жоғары өнімді сорттарын құруға және өндіріске енгізуге маңызды орын беріледі. Көпжылдық шөптер дақылдарының кеңеюі негізінен белгілі бір табиғи жағдайларға бейімделген сорттардың тұқымдарының болмауына байланысты сақталады. Сондықтан, толыққанды азық-түлік базасын құру үшін көпжылдық шөптердің көптеген түрлері мен сорттары қажет.

Әлемдік стандарттардың талаптарына сәйкес келетін, жергілікті жағдайларға бейімделген жаңа жоғары өнімді шөп сорттарын жасау үшін практикалық селекцияда көпжылдық шөптердің гендік қорын сақтау, дамыту және пайдалану мәселесі өте өзекті болып табылады. Қойылған міндеттерді шешуде жақын және алыс шетел селекционерлерінің жұмыстарында кеңінен қолданылатын синтетикалық іріктеу әдістері қолданылды.

Қазіргі уақытта біз құрғақ масса мен тұқымның шығымдылығы аудандастырылған сорттардан 10-15% – ға асатын және қолданыстағы аналогтардан биологиялық және экономикалық құнды белгілермен ерекшеленетін эспарцет сорттарын жасаймыз.

Эспарцет – Шығыс Қазақстан үшін маңызды көпжылдық бұршақ шөптерінің бірі. Жемшөптің артықшылығы бойынша, эспарцет - ең құнды шөптердің бірі. Оны жануарлардың барлық түрлері жасыл жем түрінде де, шөп пен шөп ұны түрінде де жейді. Жаңа кесілген жасыл масса түрінде және мал жаю кезінде ол жоңышқа мен беде сияқты жануарлардың тимпанит ауруын тудырмайды. Эспарцет дақылдары жоғары өнімділікке ие, егер уақтылы алғашқы шабылған болса, ол шабудың пісіп-жетілуін қалыптастырады. Екі кесу процесі кезінде құрғақ массаның шығымдылығы гектарына 40-50 центнерге жетеді.

Көктемнен бастап ол жоңышқадан 10-15 күн бұрын және 18-20 күнде беде пісіп жетіледі, бұл жасыл және шикізат конвейерлерін едәуір кеңейтуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар, эспарцетті тамырлардың жоғары ерігіштігі мен топыраққа қажет еместігі арқасында аз құнарлы топырақтарда және жуылған беткейлерде егу үшін сәтті қолдануға болатындығын атап өткен жөн. Тік беткейлердің жуылған топырақтарында эспарцет топырақ эрозиясымен күресетін ең жақсы шөптердің бірі болып табылады.

Атқарылған жұмыс нәтижесінде өңірдің экологиялық жағдайларына бейімделген, қысы-құрғақшылыққа төзімділігі жоғары эспарцета сорты шығарылатын болады, бұл Шығыс Қазақстан облысының жағдайларына сәйкес келетін көпжылдық шөптердің сұрыптық құрамын әртараптандыруға мүмкіндік береді, бұл сайып келгенде мал шаруашылығының жемшөп базасын жақсартуға әкеледі.

